

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in ravno tako pri „polanica“ se plačuje za navadno tristočno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostoru.

SOČA

Glasi slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternollija in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blago voljno pošiljajo pod naslovom: Uredništvo oziroma upravnijstvo v Paternollijevi tiskarni v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremojnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri uredništvu.

Slovenci pred našimi sodnijami.

(Konec*)

Ko smo sedanje postopanje naših sodnij s Slovenci v kazenskih rečeh primerjali s § 163; ko smo obzir jemali tudi na § 100 kaz. post., ki ukazuje, naj se po tolmaču prevaja in k aktom pridevajo spisi za preiskavo važni, ki so pisani v jeziku ne rabljenem pri sodniji; iskali smo primernege izraza za tako postopanje. Naj se nam nikakor ne jemlje v zlo, če smo tako postopanje z najboljšim mehkim, a primernim izrazom imenovali „nepostavno“; tudi naj se nam ne zamerja, ako smo le s kratkimi potezami naznačili, kako določuje postava in kako se nasprotno tej postavi dela, mi nismo krivi graje, ker smo molčali in ne povedali, kako bi se moralo pri naših kazenskih sodnijah s Slovenci postopati.

Saj pač se izpeljavanju nove postave gledé jezika veliko ovir vzdiguje: praktiki, vajeni starih, priljubljenih navad, ne marajo napredovati in bi h vsem navajali više stroške, kateri bi narasli, ker posebno pri mešanih sodnijah, in tudi tam, kder bi preiskovalni sodnik ne znal popolnoma jezika izprašencev, bi morali biti postavljeni redni tolmači; njihova resnična nevolja pa bi prej ko ne izhajala iz okoliščine, da bi se moralo na znanje jezika gledati pri podeljevanju (posebno viših) služeb: odvetniki, bi ne bili zadovoljni, ko bi ne mogli slovenskih spisov prebirati, in toraj ne zagovarjati, ter bi jim tako zdatni prihodek ušel; a naš narod, kateri ima tudi druge naloge, ko jezika se učiti, trpi, kajti ves aparat, indirektno in direktno od njega plačan in vzdržan, se njegovemu duševnemu napredovanju ustavlja, ga sili, naj se tujih jezikov uči, in ga s tem v gmotnih stvareh zadržuje, kajti tudi za učenje jezikov porabljen čas je denar. In koliko je slovenski narod do zdaj zgubil svoje narodnosti. Nič!

Tako stanje je hujše ko narodna smrt, in z ustavljanjem naših narodnih stopinj izgubljajo čas tudi naši nasprotniki.

*JV poprejšnih listih so se pri tem članku vrinili sledeči pogreški: v št. 26. odstavek 4. vrsta 9. beril indirektno mesto narodno; v št. 27. odst. 3. vrsta 12. ima biti dve mesto dne potem 27. okt. 1862 mesto 7. okt. 1868, ods. 7. vrsta 5. pa ima biti nedavno mesto nevarno; v št. 28. ods. 6. vrsta 3. beril priseženega mesto preseženega ods. 8. vrsta 15. beril ostali mesto postali, v št. 29. odst. 6. vrsta ima biti 163 mesto 162.

LISTEK.

Francesco Petrarca.

Životopis*) o njegovej petstoletnici, spisal Franjo Zakrajšek, Nabrežinski.

1. „Grecija! Italija!“ Kako slovesno zveniti imeni! Kake misli in občutki se vzbujajo v enem, ki je kedaj čital ali še čita njune starodavne klasike! Občudovanje in naidušenost so sestriti v čutečih prsih. Kako visokozmožna naroda! Kako mogočno uplivata na nas, pa bosta na človeštvo še zmirom naprej. Tu je vse popolno, vse uzor, vse krasno, sijajno, nedosegljivo. Gracije slutiš pri vseh njunih delih v poeziji, v kiparstvu, malariji i sploh pri vseh izdelkih klasičnega peresa. Nij čuda torej, da sega vse, kar hoče stati nad vsednostjo v umetnosti, po teh mojstrih. Ker nij bilo starih tem umetnikom i pisateljem nobenega pravila nad krasoto, dospeli so tudi v tem do onega vrhunca, do katerega menda nam sedanjikom prijeti še nij bilo dano, kajti Gracijam so darovali vse svoje umetniške misli in občutke, vsega snujočega duha. Preoster utegne biti ta izrek le onemu, kateri tudi nehoti prezira starodavno veljavo povikševaje le to, kar je novo, nenavadno. Njegovo menenje ne bo nič škodilo, pa tudi ničesa ne pojasni, če ne pristavi, da ima svoje

S tem zgublja čas znaten del človeštva. V imenu človeštva pa bi prosili, naj se naša narodnost izpusti iz spon, ker drugače bi bilo boljše, da se nam popolnem uzame s Suvarovovo silo, ker z zvijačo pri naši narodni zavesti in moči se ne damo več uničiti.

Enake tožbe z nami Slovenci imajo tudi Italijani glede šol. Ako imamo kedaj biti prijatelji, ako hočemo kedaj verovati v njihova zagotovila prijateljstva, treba, da tudi oni z nami vred zahtevajo (ne le samo molče dopuščajo), da se pred sodnijami, naj bode sodnijski jezik italijanski ali nemški, se Slovenci po postavi (§ 163 kaz. post.) ravna. Če oni s poptujevalnimi gosposkami vred hočejo, da se ohrani italijanski jezik tudi pri preiskavah in končnih obravnavah proti Slovincem, vidi se nam, kakor ki se tudi Italijani na Primorskem pripravljali se Slovenci vred za narodno smrt, kajti preje bodo narodi uničili svojo individualnost, kakor so nekdaj na veselje lenih a krvoločnih Rimljanov zgubljali življenje gladiatori v areni; kder sta dva sovražnika drug drugemu zasidila v prsi smrtonosne meče. Najhujše pa bi bilo, ako bi v takem boju Italijani posluševali se ognjusnega a zavednega sredstva, o katerem uže znajo vrabci na strehi povedati; to je nevaren dvorezen meč postalo, od kar je uporabljalo določbo § 62 kaz. zak.

Takih in enakih mislij se nam usiplja več, ko potreba. Ako jih izročimo vse, so nevarne, ako izročimo le melko besedo „majka Slava,“ se nam nasprotniki krototaje smejejo. Nočemo se toraj, če tudi siljeni, vzdigati iz tal avstrijske zemlje, na kateri stojimo.

Tudi ne pozivljamo naših narodnih uradnikov, da uničevaje same sebe in odtegnje se s tem narodnemu delu, kadar pride čas, se v prvo vrsto stavijo v boj za narodne pravice: to nalogo imajo naši ljudski zastopniki. Ti naj z vsemi postavnimi sredstvi v deželni zborih, v državnem zboru in če je treba, tudi pred državno sodnijo tirjajo, da se strogo izpolnjujejo postave tudi nasproti Slovincem, in za enkrat je le opozorujemo, da se pred našimi sodnijami ne izpolnuje § 163 kaz. postave.

O razdelitvi pašnikov.

O razdelitvi pašnikov je Soča uže pisala, in raznovrstna mnenja priobčila; vendar je vse to premalo, ker je zadeva kaj važna, in je še dosti občin, katere niso še razdelile svojih pašnikov.

slavne i sijajne prednosti tudi sedanjí čas. Pravičnim biti v obeh obzirih, to je mislečih ljudi.

2. Italija slovi zaradi svojih umetnikov. Srečno obnebeje in vsled tega, ker upliva na duha, neka genialnost ali samoobsebnost odlikujeti jo toliko, da stoji v v tem pred vsemi deželami. Italija je vrhu tega svetovnohistorična, i tudi v tem več ko vsaka druga dežela. Katera ko ta je rodila Cesare, Auguste, Virgilije, Cicerone, Danteje, Michel-Rafaele itd, tacih Titanov v teh strokah? S temi prednostimi, mislilo bi se, da je Italija srečna, da uživa mir i blagostanje, ker tudi narava ponuja jej vsega v obilici. A Italija nij bila nikdar srečna, pa tudi sedaj nij. Neko proklestvo teži ko svinec nad to deželo, otožen duh veje nad njo. Bolje ko se politično koncentruje, grozovitnejše ustaja pošast vsesrdiralnih strank. V tej deželi, po naravi i zgodovini s prerogativami obdarjenej, vlada ščuvanje, blebi zavid, slabi duhe obojustrano nezadovoljstvo, se trese politična negotovost. Tu je kakor onemu, ki stoji nad žeknom ognjenikovom. Globokeji misleci italijanski čute to, še več ptuji, a z italisko osodo sočustvujoči ljudje, katerih ne upijanjne nedavno utelesene ideje zedinjenja Italije, lepa sicer, ali nobenega prav veselega sadu še ne noseča. Italija, ker tako krasna, je bila i bo vedn prepriščena. Krvavi listi v njenej zgodovini pričajo to.

3. Povedati mi je na tem mestu od 14. veka, v katerem je cvetel Petrarca, samo toliko, da je Italija več ko preje krvavela za grozovinskimi ranami, vsekanimi jej po nesečnej neslogi Ljudovlade, v katere je

Da je koristna pri Slovincih, ta razdelitev, vsi skoro priznavajo, kajti vsak vidi, da dosti več sami potrebujemo živeža zdaj ko poprej, ko je bilo še manj ljudstva, in zaradi tega pomnoženja ljudi potrebujemo tudi več surovin za obrtnijo in trgovstvo, da si pomagamo v teh dragih časih.

Gledé na vse to so večidel nehali nasprotovati razdelitvi sumi na sebi; toliko veči je pa prepir, kadar se prša, kako da si imajo to zemljo razdeliti. Prepir ta se od nekud vedno ponavlja, kderkoli in kedarkoli se stavi na dnevi red ta točka. In zares naravno je, da se duhovi ogrevajo in v razpravi vnamajo, kedar gre za to: ali imajo vsi enake dele dobiti, ali pa bogatejši posestniki več od srednjih in celo revnih, in v kateri meri več in manj.

Do zdaj se je v nekaterih občinah starešinstvo lahko in dobro porazumelo z večino občinarjev, in je potem gledé na vse, kolikor mogoče, pravično sklenilo. Nekaterim je bilo vodilo načrt, ki ga je deželni odbor nasvetoval, in katerega smo v enem poprejšnih listov priobčili, a drugi so razdelitev izvršili po enakih delih v last. Pri nas je pa gledé lasti marsikedo drugih mislij. Nasvetovaljo namreč, naj odda občina te dele svojim občinarjem proti temu, da ima vsak vsako leto plačati sicer majhen, toda po velikosti predobite zemlje vendar več znesek. Vsak naj ima tudi pravico, svoj del zapustiti dedičem ali ga prodati drugim občinarjem seveda z bremenom vred.

S tem, pravijo, dožene so namen, da bodo zemljišča več nesla, zraven pa ima občina vsako leto gotove doneske, kar je velike koristi, ker nij potem treba vseh stroškov nalagati na davke in vedno poviševati doličad k neposrednim davkom ali k užitnini.

Odstopiti občinarjem deleže le proti temu, da plačajo enkrat za vselej neki znesek, in tako nabrati kak kapital, gotovo nij slabo; toda kapital se vendar le lahko zapravi; vsakoletni doneski pa ostanejo. Naj se ne odgovarja, da je to večna za kupna pogodba po §. 1122. državlanskega zakonika, ki se po letu 1848 ne smejo več sklepati; kajti, pravijo, občina razdeli zemljišča le mej svoje občinarje in jih ne da drugim zunanjim ljudem. Ona je pa moralna oseba in razdeli skupna zemljišča le mej svoje ude. To je velik razloček in sploh nij res, da se ne smejo več sklepati take pogodbe, ker nij cesarski patent 7. septembra 1848 odstranil ne tega ne drugih dotičnih §fov; temuž odstranil je le razmere in davščine mej nekdanjimi podložniki in ne-

bila Italija raztrgana, ponujale so prežalostno podobo. Neprestani prepiri, puniti, prelivanje krvi mej sabo, upor brata zoper brata, popolna onemoglost, ne moči se obraniti predrznih sovražnikov, neumirljiva navskrižnost tujih oblastnikov s papeži, nigdar sita slava in imetjehlepnost malovestnih posameznikov, ako so prišli v državi do česa; evo, vse to je še le preslab popis nesrečnega tedanjega položaja. Da je bila pri takih okoliščinah vpeljava redu toliko zaželena, to je naravno. Tem potem so dobili skoro po vseh večih mestih posamezni bogati mestjani vajet gospodarstva v roke. Sem spadajo Casarjani, Visconti, Gonzaga, Corregeschi, Scaligeri itd. Ali vkljub vsem tem političnim neugodnostim, v katerih je Italija hiralala i pojemala, vendar po nikakem se niso zanemarjale umetnije. I to je posebna prikazen. Ravno v tej dobi so se namreč vzdigala skoro po vseh večih mestih ogromna poslopja, templji, spominki; v tem času se je izkopal z neizmernimi stroški velikanski vodotok do Milana: Il naviglio grande; tedaj so si postavili večni spominek slave Niccola i Giovanni Pizana kot arhitekta, Cimabue i Giotto Florentinea kot obrazarja. Knezi i kralji celo so prekošali drug drugega, da so jemali v svojo obrambo umetnije i znanosti, in izmej njih največi zaštitnik pa tudi po Salomonu, kakor se bere, najmodrejši je bil Robert, kralj neapoljski, ki je trdil od sebe; „Veliko raji krono pogrešam, kakor pa znanstva!“

4. Takošen je bil stan v Italiji, ko se je Petrarca rodil 20. julija l. 1304 v mestu Arezzo, ko se je prikazala ta imenitna zvezda na nebu italijanskih osod. Ro-

*) Osobito po virih: G. Giardini, G. Maffei i Petr. spisi.—

kdanjimi grajščinami. Tu pa ne gre, da se zopet ožijajo grajščine, ampak gre za razmere čisto privatnega prava. Take so bile pred letom 1859, in so še dandanes v Lombardiji in Benečiji. Tam razdelevajo občine svoje pašnike prav po tem načinu, in so s tem jako zadovoljni oni občanarji.

Na to se da odgovoriti, da bi proti vsemu temu težavno bilo, vpeljati večne zakupne, ker se ne da več, tudi po pogodbi ne, zemljišču naložiti neodkupljiv davka. To je prepovedal patent 4. marca 1849 št. 150, kateri se je sicer že izvršil, in je njegov namen dognan, vendar vlada še njegov duh.

Kdor je pa prepričan, da je vendar le mogoče to dognati, poskuša naj, stvar je zadosti važna, tentare licet.

Drugi, katerim so ti pomisleki tehtni, nasvetujejo, naj občina da svojim udom zadeltene kose le v navadni zakup za kak odločen čas, n. p. na 30 let, in naj pogodbo ponovi po preteku tega časa z dotičnimi gospodari oziroma z njih dediči. Tako se pridobijo vse poprej omenjene koristi: gotovi letni doneski pa pomnoženje pridelkov sploh, ker bo vsak rad dobro obdelaval zemljo, katero bo imel toliko časa v zakup in katero dobi njegov dedič, če tudi le po ponovitvi pogodbe. Zraven tega ostane občina še vedno lastnica zemljišč, kar je za čase velike potrebe in izvanredne sile kaj dobro, ker ima, kar lahko zastavi.

Vrh tega posebne postavbe nij treba za tako razdelitev, to sme namreč dovoliti deželni odbor sam po § 87. št. I. občinskega reda.

Konečno še opominjamo občine, katere želijo razdeliti svoje pašnike in so že pripravljene, ali katerim je lansko leto vrnil deželni zbor zadevne prošnje zaradi kake pomanjkljivosti, naj brez zamude in postavno izdelajo operate, ker bo kmalu zboraval deželni zbor, kateremu je gotovo in jako žal, če mora odreči in vrniti prošnjo le zaradi postavnih pomanjkljivosti, ki se ne dajo precej popraviti.

Dopisi.

V Gorici 23. julija 1874. (Izv. dop.) Kakor smo v zadnjem listu v političnem pregledu omenili, je novega namestnika Pino-ta na Primorskem manjše ali več vse zadovoljno, le tista ustavoverna svojati v Trstu, ki je dozdaj na tržaške namestnike upirala ter jih, skoro bi rekli, kontrolovala, če postopajo popolnoma v zmislu ustavovencev in germanizacije, le tisti pijonirji Nemčije do Adrije se nekam kisló drže in se že posvetujejo, kako bodo intrigovali, če jim Pino ne bo hotel parirati. Če bo Pino tako postopal, kakor je postopal o svojem času v Gorici, da bo namreč Italijanom in Slovincem enako pravičen in posebno primorske Slovence branil pred tisto italijansko stranko, ki se hlini lojalno, pa pri vsaki priliki jasno kaže svoje težnje, da Primorsko preprari za vtelesenje z Italijo, če bo Pino tako politiko zasiedoval, ki ima svoj temelj v pravičnosti in v pravem interesu avstrijske države, če bo tudi delalen, kakor je bil in kakor je redko kak avstrijski namestnik, če bo na poled spoznal, da na Primorskem je v materialnem obziru vse zanemarjeno in po svoji moči skrbel za povzdigo Avstriji tako važnega Primorja, kar nij dozdaj z malimi izjemki storil skoro noben namestnik, po tem smemo reči, da bo Pino našel prijazno priznanje od strani ogromne večine prebivalstva na Primorskem, česar mu vlada ne bo opozasala, previdevša koliko namestnikov so je že v Trstu blamirali zaradi netaktne politike. Sicer pa mi danes ne moremo še reči, če bo Pino v Trstu tako na svojem mestu, kakor

ditelja sta mu bila Petraceo, notar florentinski in Elett Canigiani. Oče je bil prognan iz Florence l. 1302 z Dante-jem vred. Torej v prognanstvu je živel tudi mladi Petraceo. Oj ironije! Oj prečudnih naklomb! Najimenitjša pesnika italijanska: Dante i Petraceo sta si bila tako blizu, drug drugemu skoro neznano, v enem mestu in v prognanstvu! Zaporedoma je bil Petraceo v svojih mladih letih v Arezzu, v Ancisi, v Pizi i slednjič v Avinjonu: „ove il Romano pontefice ritiene e già lunga pezza ritenne in turpe esilio la Chiesa di Cristo.“ V Carpentrasu se je učil po tedanjem zmislu grammatike, dialektike i retorike, Nato prijde v Montpellier, i pozneje v Bolonjo učiti se državljanskega prava. Oče njegov je resno silil na to, da se poprime z vro marljivostjo juridičnih študij, ker je videl, kako slabo je bilo namenjeno literatom, i celo Danteju. Ali nij to stara pesem? A sin je raji prebiral Virgilija i Cicerona, kakor pa: „i diversi diritti del commodato, del mutuo, dei testamenti, dei codicilli, delle servitù rusticali ed urbane.“ Čudno, da se ravno zoper pesnika, tega tako zvanega svečenika omike, vse zapriseže i zaroti, da ga vse hoče siliti ravno v to, za kar nij rojen. Tudi iz druge plati mu je nauk o pravu bil zoper. Kajti, če se pomislijo Petraceove besede o tedanjih juristih, da ne zapuščajo teh študij, kakor da bi se mu zdela nevedne - saj visoko je dostojanstvo zakonov! ampak da je zapustil je, ker bi ga imeli nevedneža, ako je praveden, sklene se lahko, pravim, iz teh besedij, da je bil tedanji juridični svet toliko slabši kolikor posteneji je bil Petraceo. Torej se je raji pečal s tim, kar mu je bilo draže. A ravno pri čitanju onih Latin-

je bil v Gorici, to se bo še le čez mesece pokazalo in mi moremo za danes le upanje izraziti. Radovedni smo zdaj, če bo mogel goriški glavar tudi pod Pino-tom poslovati; sicer prav dober mož, ne kali vode, pa njegove zmožnosti in njegova dobra volja menda vendar ne zadostuje potrebam naše dežele.

Petrarcova slavnost v saboto je bila sicer prav lepa, a malo obiskana, tako, da nij komitè toliko dobil vstopnine, da bi pokril stroške. Goričani nijso posebno navdušeni za lepe reči, to smo že večkrat po pravici povdarjali in tudi toliko italijanskega čutja, še manj pa entuzjazma, se v Gorici ne nahaja, kakor bi želeli kolovodje italijanske stranke v Gorici.

Večina mestnih očetov se je te dni posvetovala v privatni konferenci gledè novih naprav v mestu: sklenili so soglasno, da se poprimajo resno projektov nasvetovanih v „Isonzo“, vodotoka in sicer nočejo Soče, ampak vsi želijo, da se privodi studenec Merzlek pri Solkanu v Gorico, češ, da je to najboljša voda in da bi si smela Gorica v srečo šteti, če bi jo dobila. Večina prebivalstva se enako strinja s tem mnenjem in tako smemo zdaj vendar upati, da dobimo zadosti in prav dokre vode.

„Hlačice so se tresle marsikateremu, ko sta gg. nadzornika naše šole obiskovala.“ Tako piše goriški pobožni list, a ne pové zakaj. Vendar nijsta gg. nadzornika taka ba uba u, pred katerima se goriški profesorji tako boje? Lep poklon za oba nadzornika, katerih „Glas“ tako rad hvali! — Kaj pa, ko bi goriški profesorji na to rekli, da so se Glasovim patronom hlače (ne hlačice!) tresle, ker je znano, koliko je teh gospodov samo zaradi velicij zmožnostij in krepkega poguma maturo prestalo? kaj bi rekli gospodje k temu, da neki Glasov kolovodja nij niti popravljalnega izpita za osmo šolo napravil, in vendar visoke kanone nosi in je bil Glasov redacteur en chef? So se mu li „hlače tresle“?

Kar ne morejo klerikalei po tej poti profesorjev očrtniti, si pa pomagajo s pridigo. — Ono nedeljo pred šolsko mašo je neki gospod pridgal učencem o krivi veri, ter povdarjal, da se tudi pa šolah uči krivoverstvo, da pa učenci ne smejo verovati takim profesorjem, temveč je njih dolžnost, da jih naznanijo. Menda zato, da bo kurija strup s koreniko izrila. Če take pridige koristijo šolstvu, to naj prevdarijo šolniki, a naši klerikalei naj ne mislijo, da bodo vse profesorje užugali in spravili pod svojo komando, marveč se zna na gimnaziji zaradi discipline prigoditi, da se bo začelo pometati z veliko metko klerikalni strup, damit die Bäume nicht in den Himmel wachsen.

Da imajo klerikalei nesrečno roke, nam kaže Costa v banki Sloveniji. Gospodje nunci strašno zabavljajo, ker kupona nij, in zdaj bo treba še doplačati; prav imajo! Ampak v poduk naj jim služi to, da klečaplazi ne zadustujejo tam — wo die gemüthlichkeit aufhört. — Sicer pa mi ne želimo propada te banke in se nadejamo, da se še vse popravi, ker se sliši, da odbor lo zato tirja doplačila na akcije, da banka koristno razširi svoj delokrog in da osnuje tudi eskomptni oddelek. — Tega nas zagotavlja odbornik poštenjak. Naj pa pomisli odbor, kako veliko odgovornost jo prevzel in koliko bo škodoval slovenskemu narodu, če banka propade.

V Škribini 13. jul. (Izv. dop.) O svojem času sem čital, mislim, v Soči, ka bi bilo prav, da bi volilna postava občinskega starešinstva določila, da si mora vsaka volilna skupina izmed sebe izvoliti zastopnike v občinski zbor. Sedanja postava sicer ima ta namen, a

cev ga oče zasati, zagradi v hitrici skrite knjige, ter je vrže v ogenj; ali ko vidi sina v solzah se topiti zaradi tega, potegne še za časa iz plamena Virgilija z desno, Cicerona z levico ter pristavi: „Na Virgilija, ki naj te kedaj tolaži, Cicerona pa se poslužuj pri državljanskem pravu!“

5. Povrnivši se v Avinjon, „vesti l' abito clericale, ricevendo però la sola tonsura.“ Tu zagleda v cerkvi Santa Chiara 6. aprila...pa naj sam govori:

„Mille tre cento ventisette appunto.“

Su l' ora prima il di sesto d' aprile

Nel labirinto intrai; nè veggio ond' esca.“

tu zagleda prvokrat Lavro, proti kateri zagori neugasljivega ognja, i ki je bila potem vzrok neumrljivih pesnj njegovih. Koliko slave je dolžna Italija tej ženski, zapel je konce soneta I. Pindemonte na Lavrinem grobu:

„Ah volgi, Italia mia, qua volgi il passo.“

Vieni, piega il ginocchio, e la pudica

Bella polve ringrazia, e bacia il sasso.“

Ta po vsem omikanem svetu glasovita ženska je bila hči Audiberta de Noves i soprog jej je bil neki Ugo de Sade. Vkljub znanemu Lavrinemu izreku: „I non son forse chi tu credi“ dokazalo se je, da je bila Petraceova ljubezen čista proti Lavri i nedolžna kakor čisti solnčni žarek.*

*) Petraceo pravi sam: „ella ritrasse il giovanile mio animo da ogni turpitudine, e mi diede ali da volar sopra il cielo, e da contemplare l' alta Cagione prima; giacché è un effetto dell' amore il trasformare gli amanti e renderli simili all' oggetto amato.“

(Dalje prihodnjic.)

ne sili naravnost k temu, volileci pa povsod ne razumejo tega namena doseči.

Po mnogih krajih je volileam pramalo mari, da bi pravih svetovaleev i zastopnikov v srenjski zbor izvolili. Marsikde celo mislijo, da morajo v občinskem zboru samo več posestniki biti. Poznam katastralno občino, ki šteje više 1200 ljudi in voli do 6 zastopnikov v srenjski, resp. županijski svet, a največ iz I., redko kedaj koga iz II. volilne skupine. O svojem času se je hotelo enega zastopnika iz II. volilne skupine izvoliti, pa je bila zato velika zamera pri „magnatih“; češ, en tak bo za komunskega moža, ka še kmet nij, je le bajtar!

Kder se ljudstvo še tako malo zaveda v tem obziru, bilo bi res potrebno, da bi postava v začetku tega dopisa omenjeno misel določila. Bolje izvedeni volileci pa uže razumejo, da sedanja postava prav zato loči volilece v tri skupine, katerih vsaka enako davkov plačuje, da si vsaka volilna skupina tudi lahko po svoji volji enako zastopnikov voli, da pri občinskih zadevah bogatejši ne morejo revnejšim na škodo sklepati. Mislimo si le, kako več posestniki zadržujejo razdelitev pašnikov, in kako bi jih naposled radi le sebi v prid razdelili, revnejši pa da ne bi deleža dobili. Ali pa vzemimo, kako so se sem ter tja duhovnikom plače ustanovljale, da mora vsaka hišna številka enako platiti, bodisi da obsega veliko posestvo, ali se toliko pridelka njima, kolikor ima duhovniku bire odrajtali — več posestniki so imeli ves upliv in so za se prav naredili, reveži pa nijso imeli nijednega, da bi jih bil zagovarjal. Kaka pravica je to, da mora revež toliko (dostikrat vse) dati kot bogatin, ki ima vsega na kupe? Dohovnika revež i bogatin enako rabita, kaj ne? — Nekristjansko, nečloveško je tako. Evo, živa potreba, da si vsaka izmed sebe poišče zastopnikov i zagovornikov.

V tem pa še nij vse, da si vsaka volilna skupina svoje zastopnike izmed sebe izvoli, marveč gledati je tudi še na to, da izvolimo modre, razumne, značajne in trezne može, ki vedo dobro svetovati in razločiti, kaj je, kaj more in mora biti, kaj pa nij, ne more in ne sme biti; ne pa kaki brezumni kričarji ali „jaz tudi kaj ukazem“, ki imajo pri sklepih radi velik glas, kakor prazen sod, tako da vse razumnejše glava zbolí, preden kaj sklenejo. Srenjski zbor je glava občine; glava pa vlada celi život, resp. občino, modro i redno — ali pa nasprotno. Konečno še posebej omenjam, da so se pri nas 4. t. m. vršile volitve občinskih starešin. Vsa volilna skupina je prav izmed sebe izvolila 4 zastopnike v županski svet. Le redko kedo je dal glas svojemu „komparetu“ ali upniku v drugem razredu. Razun enega so bili vsi prejšnji može izvoljeni. Ni dvombe, da bode tudi za župana še znanprej izvoljen I. Pipan, ker je bil do zdaj v tem poslu zelo skrben i marljiv.

Iz Sela, 21. julija. (Izv. dop.) Neki dopisnik iz Črnič, kateremu še strajca viseti mora, če ga po njegovem dopisu sodimo, se je v zadnjem listu „Soče“ strašansko blamiral. Nepoklican zasede ta novi Don Quixotek svojega ročnanta, vzame nekoliko latin-skih izrekov pod pozduho, katere še prebavil nij, ter se resno in na vso moč spusti proti mlinskim kolesom, misleč da vidi svojega nasprotnika ter da boče tu neizmerno slavo žel.

Da nij mogoče s takim človekom resne besede govoriti, ki ne gleda na to, kaj se piše, temveč kedo piše, je samo ob sebi razumljivo. Se manj pa je mogoče odgovarjati, če se taki človek kot žabica na drevo spravi, se na vso moč napenja in na mimogredega modrost svojega regljanja spusti, ne gledè na to, kaj bi rad povedal. A pri vsem tem hočemo o onem dopisu nekoliko besed spregovoriti in čitateljem „Soče“ pokazati, kakšno bedarijo oni človek piše, ki bi nas rad logike učil in od nas temeljite uzroke zahteva.

Kar dopisnik v začetku svojega dopisa piše, kder v svoji resnicoljubnosti trdi, da nij dopisnik iz Sela v Seli, ampak v Črnicah, o tem, menim, nij treba govoriti, kajti vsak razvidi uže iz urednikove opazke, da je to za dopisnika le strašanska blamaža.

Neovrgljivo resnico, katero sem jaz v mojem dopisu iz Sela omenil, da nosi premožnejši kmet več bremen kot ubogi, hoče dopisnik tako-le ovreči: „Bremena za cerkev nosimo vsi enako velika (dokaz je uže pri kraji), poti popravljajo reveži več primerno (sic!), kakor bogatini, in ako jih tudi ne (logika!), saj to je gotovo, da ke lor več poti rabi in poskoduje, mora jih tudi več popravljati.“ O soli pa pravi, da naj bi bili leta 1871 šolske postave ovrgli.

In čujte ta človek, ki še nima narplitvejšega pojma o dokazih in o logiki, zahteva od nas druge temeljite uzroke, misleč, da je prejšnje uže ovrgel. Je mogoče potem s takim človekom resno se razgovarjati?

Da dopisnik ne more razumeti, kako da se jaz upam triliti, da nijsem davkov in drugih stroškov za uboge plačal, ampak za se, se mi čudno ne zdi; a da more taki človek potem iz tega trdit, da logike ne poznam, to je perfidno.

In vendar se ne more dopisniku odrekati ženjalnosti, kajti on bi posestva, ko bi mu je kedo podaril, ne le sprejel, ampak bi tudi potem še davek in povišek za to plačal. Kako blagodušno?

Dalje kvasi dopisnik nekaj o črniških pašnikih in govori o črniških razmerah; jaz sem pa o selskih pisal, in to imenuje ta človek „ad rem“. Nij to pikantno? In tak človek govori o logiki!

Na konečno opazko dopisnikovo naj starešinstvo samo odgovarja. Glede opazke pa, da jaz pozabim od nosu do ust, kar pišem, omenjam, da bom imel dopisnika za butastega šmrkovca tako dolgo, dokler mi tega ne dokaže.—

En posestnik.

Na tistem bregu Vipave. 9. julija (Izv. dop.) Rihensko starešinstvo ima čudne pojmove o svojem področju; ono meni namreč, da sme tudi v praznike delati. Prejeli smo dopis od rihenskega županstva, v katerem naznaja, kar je starešinstvo sklenilo dne 21. junija t. l., da se ima dan sv. Urha farnega patrona, kot praznik praznovati. Ker je pri nas več posestnikov, ki posedujejo zemljišča v rihenski županiji, naj bi se ta sklep tudi v naši občini javno razglasil.

Z ustanovitvijo novega praznika so hoteli klerikalei svojo zmago spodobno praznovati in za vse večne čase v zgodovini rihenske županije zabilježiti. Ta sklep se je tudi dejansko uresničil, nam je jasno pokazalo neprenehljivo pokanje možnarjev na sv. Urha dan, pri katerem se je celo neki strelec na gosp. grof Lanthierjevem stolpu do dobrega osmodil.—

Jaz pa bi rad prašal, je li postavljanje novih praznikov—občinska zadeva? in če je, ali spada mej samosvoja ali izročena opravila? Prebral sem poglavje za poglavje vsega občinskega regega, nikder nisem črkebral o snovanju novih praznikov. Morda pa imajo klerikalna starešinstva kak privilegij v tem oziru, kali? Če ga res imajo, potem spada ta posel gotovo mej opravila izjemno izročena—od sv. jetnika.

Če ima rihensko starešinstvo zares oblast praznike delati, potem bi jaz brž nasvetoval še enega: Slovesno naj bi se obhajal smrtni dan ranke čitalnice, katera je pred par leti v naročju nje rodoljubnega predsednika, sedajšnjega g. župana, mirno in udano v gospodu zaspala, ter šla, od koder brez čudeža nikdo več nazaj ne pride.

Politični pregled.

Slišalo se je, da cesar pojde meseca avgusta v Prago in na to vest so nekateri časniki izrazili menenje, da bo cesar zopet stopil na pot poravnave Čehi; pa vse to nij menda nič res. Cesar bo samo obiskal manevre pri Brandeisu. Mladočehi so tudi pri ožjih volitvah premagani; tedaj je na Českem zopet obveljala pasivna politika.—

V Išču je nemški cesar našega cesarja obiskal; sprejem je bil jako presrčen. Tudi srbski knez Milan je bil v Išču pri cesarju, kateri ga je povabil na obed in ga sploh odlikoval. Bil je knez po tem v Versailles-u, kder je obiskal Mac Mahona in jez daj na potu v neko perinejsko kopelj.—

Srbski kongres je izvolil za patrijarha škofa Stojkoviča; tedaj je zmagala narodna liberalna stranka proti vladno-klerikalni, kar je ogrsko vladno zelnemerilo, tako da ne vè kaj storiti.— Stojkoviča siliti, da ne bi volitve sprejel, ne more in Stojkovič se je nekda izrazil, da se odpove le na cesarjevo povelje; večina kongresa pa se odpove mandatu, če vlada Stojkoviča ne potrdi.— Tedaj mora vlada sedanjí provizorijum pod Gruič-em pustiti in kongres razpustiti, ali pa Stojkoviča, katerega se strašno boji, potrditi. Srbi so se zopet enkrat pokazali hrabre sinove majke Slave.—

Ogrski državni zbor se zmerom zboruje in obravnava novo volilno postavo, dolgočasni mnogi govori zadržujejo napredek dela.

Na Francoskem je bila zopet ministerska kriza. — Finančni minister Magne je tirjal povikšanje davkov za 20%, skupčina je predlog zavrgla in minister Magne se je odpovedal; za njim je ustal Mac Machon je odpoved sprejel in poklical dva druga moža; orleanista v ministerstvo; general Chabaud-Latour je prevzel notranje, advokat Bodet pa finance in tako je kriza zopet končana.— Sedajno ministerstvo je večinoma liberalno orleanistično, kar kaže na to, da se bo vlada pogodila z obema centroma in da bo vendar obveljal Perierov predlog, da se proklamira definitivna republika, kar se sklepa tudi iz tega, da je ministerski predsednik prosil skupščino, naj debato ob omenjenem predlogu odloži za 14 dni.—Na vsak način pomeni rešenje krize popolni propad Bonapartistov in Mac Mahonovo sprijazneje z definitivno republiko, po kateri je zdaj primoran homatije odstraniti, ali pa skupščino razpustiti in appellovati na ljudstvo. — Te dni se tedaj bodo zopet vršile važne reči v Versailles-u.

Na Španjskem je vlada oklicala obsedni stan; vsem tistim, ki so z Karlisti v zvezi i bode konfi-

seirano vse premoženje in razdeljeno mej hrabre republikanske vojake; povsod bodo vojaške sodnije in u streljen bo vsak, kateremu se dokaže, da Karlistom na eni ali drugi način pomaga, da telegrafične in železniške zveze poškoduje i. t. d. K takim sredstvom je bila vlada primorana v očigled kanibalskemu obnašanju Karlistov, kateri vse brez pardona postreljajo in so oni dan tudi enega nemškega častnika, ki je bil korespondent nemških listov brez vsake ceremonije ustrelili, ko so ga preprij prisilili, da je postal iz protestanta katoličan.

Vsled teh dogodov se sliši, da se bo tudi pri kongressu v Brisellju govorilo o Karlistih in se namreč bramarskim Angležem zažugalo, da ne smejo Karlistom pošiljati vojnega orožja in Francozom, da ne smejo Karlistom pustiti prosti vhod skozi Francosko na Španjsko. — To so vam civilizirane države, ki take brigante podpirajo.—

V Petersburgu je bil naš nadvojvoda Albreht sijajno sprejet; pri vojaški reviji je bil nadvojvoda imenovan poveljnik enega ruskega polka. Pijaznost mej Avstrijo ni Rusijo je zmerom večja in kaže na to, da ste to dve vevlasti popolnoma edini gleda jutrovega uprašanja.

Bismark je na roki uže ozdravel, Kullman je izpovedal, da je na Bismarka streljal iz prepričanja, da namreč odstrani hudega naprotnika kat. vere; rekel je tudi Bismarku v zobó, da je uže davno nameraval ubiti ga. Sokrivec neče izdati, pravi, da je sam in oblastni je so onega zaprtega tirolskega duhovna zopet spustile iz zaporu, ker niso pri njem nič našle, kar bi ga kompromitiralo.— Nemci se sramujejo, da je mogel en Prus tako zločinstvo storiti; vsi listi pa so edini, da Kullmanova izpoved kaže, da so fanatični rimljaki moralno krivi zločinstva.—S tem pa fanatiki ne koristijo svoji reči, marveč dosti poštenih od sebe odvrtaajo in svet jih mora še bolj mrziti,

Razne vesti.

(Oznaniilo) Ako je komu znano, kedo hrani italijanski rokopiis o življenji i smrti mučenikov sv. Kancijana itd. ali kedo je temu rokopiisu pisatelj (morebiti kateri stari duhovnik blizu Trziča Monfalcone), ta je uljudno naprošen, naj to javnim potem naznanihi blagovoli, da se neki stvari do sledi pride. Stvar je važna. Tudi sl. redakcija časopisa „Isonzo“ se prosi stlm, naj to oznanilo sprejme.

(Gospod Janko Berbuč) naš rojak in sedaj suplent na ljubljanski roiki imenovan je za rednega učitelja na gimnazijo v Raznu (Pisino)

(Pod gruščem smrt storil) je mladenec blizu Solkana; kopajo grušč za mesto se na mah usuje velika masa hrušča i reveža zasuje.

(Umor) Iz Tolmina se nam piše: Dne 10. julija je šel tukajšnji cesarski gojzdnar Blaž Tutta v cesarski gozd v Knežo ogledovat in nij ga bilo več nazaj. Še le v soboto (18.) so truplo našli. Hudobnež ga je potem ko ga je s kamnjem ubil še oropal, vzel ma je namreč zunaj hlače ip obuvala vso obleko. denar, uro in tudi puško. Truplo je pa zagrebel v bližnjo grapo in navelil je nanj težkega kamenja. To se je zopet v Podmelski fari zgodilo. Nekega kmeta iz Ravne, ki je sumljiv tega hudodelstva, so že zaprli.

(Prerokovanje.) Brat Tranquillo Voltang, rojen v Hosteingsu na Angležkem, koji je 20. maja 1873 umrl v samostanu sv. Franja v Monakovem na Bavarskem, prerokoval je za leta 1874 do 1900 to le: 1874: Utrjenje špajnske republike; nezadovoljnost na Francoskem: izvenredno orožanje na Laškem; novi vladar na Francoskem; smrt Pija IX. — 1875: Vojna mej Laškim in Francoskim; laška vojska obse-da Pariz; francoska vojska povsod tepena; laške čete v Algiru; plebiscit v Korsiki, Nizzii i Savoji; povodnja na Avstrijskem. — 1876: Revolucija in pad vlade na Španjskem; strašna bolezen na Ruskem; princ Friderik cesar na Nemškem; revolucija na Angležkem. — 1877: Komunizem, lakota na Francoskem in Španjskem; evropejski kongres v Rimu; novi papež se pomiri z Laškim; obče oborožanje Evrope; povodnji in toče na Laškem; neprenesljiva zima na Nemškem. 1878: Novi evropejski kongres v Berlinu; smrt kraljice Viktorije; nova vlada na Španjskem, Avstrija odstopi zemljo Laškemu; novo deljenje dežel mej Avstrijsko in Prusko; nezadovoljnost na Portugalskem, Poljskem in Magjarskem; kole-ra na Francoskem; velika lečna iznajdba proti koleri na Bavarskem. — 1879: Velika toča na Angležkem; občni mir; občno razoborožanje in veliko odkritje na morji. Strogo postopanje, podpisano od vseh vevlastij,

proti stvariteljem vladnih strank in tlačiteljem naroda; papež postopa strogo proti brezverstvu, reformuje viro in odpravi jezuvite. — 1880: Nova mirna doba; smrt ruskega cara; narodna pobratimstvo; svet poljedeljstva, obrtnosti in trgovine; vsa Evropa srečna; papež blagoslovja narode in mir traja do leta 1890. — Frater Tranquillo, hode tedaj popolnem miren — tranquillo in mi si želimo tudi doživeti isto dobo, če bo res pravi, človečanski mir.

(V avstrijskih deželah takraj Litave) izhaja 835 perioličnih časnikov, mej temi 259 političnih, 97 narodno gospodarskih, 53 kmetijskih in gozdarskih, 43 tehničnih, 34 mediciničnih, 14 pravnih in državoznanskih, 52 pėdagogičnih ali šolskih, 22 teologičnih, 8 historičnih, 8 vojaških, 13 literarno-beletrističnih, 53 čisto beletrističnih, 33 humorističnih, 22 glediščnih, 12 modnih, 10 za mladino, 9 za lovce, streljce, telovadce in gasilne straže, 51 nepolitičnih lokalnih za razne novosti in 42 trgovskih. — 583 od teh se tiska v nemškem, 189 v slovanskem (110 v českem, 50 v polskem, 10 v slovenskem, 11 v rutenskem in 4 v ilirsko-hrvatskem) 43 v italijanskem, 5 v francoskem, 2 v grškem, 1 v ogrskem, 1 v angležkem in 10 deloma v hobrejskem. deloma v nemškem jeziku z hebrejskimi črkami. — Od vsih 835 listov je 98 dnevnikov, 28 trikrat v tednu, 52 dvakrat v tednu izhajajočih, 274 tednikov, 45 vsak mesec trikrat, 172 vsak mesec dvakrat, 152 vsak mesec enkrat in 14 vsako leto od 6 od 4 krat izhajajočih. — 370 listov se tiska v Avstriji pod Anizo, 17 v Avstriji nad Anizo, 6 na Saleburškem, 10 na Kranjskem, 51 v Primorju, 35 v Tirolu in na Predarolskem, 160 na Českem, 56 na Moravskem, 19 v Sleziji, 64 v Galiciji, 2 v Bukovini in 8 v Dalmaciji. — v primeri s prebivalci ima Primorska za Avstrijsko pod Anizo največ listov. —

Največe število listov izhaja na Dunaji 357, potem v Pragi 95, v Trstu 39, v Brnu, 84, v Gradcu 25, Krakovem 14, v Gorici, Celoveu, v Lincu in olomuču po 10, v Innsbuku in Ljubljani po 9, v Tropavi in Zadru po 8, v Salzburgu in Trientu po 6, Bolzani, Pilsnu, Tešnu in Znaim-u po 5, v Brogecu, Karlshadu, Dunajskem Novem Mestu po 4, v Brodi, Dorbirgu, Kolomen, Mariboru, Taboru in Teplicu po 3, po tam, v 24 krajih po 2 in v 45 krajih po eden periodičen list. — Iz tega se razvidi, da naša Gorica je mej prvimi gleda časnikarstva, kar je znamenje napredka v duševnem obziru.—

Naša kmetijska šola.

Stoletje, v katerem živimo, sme se imenovati po vsej pravici stoletje občnega napredka, kajti nij je stroke, v kateri bi se ne razodeval. Kmetijstvo, vesolno kmetijstvo pa je brezdvomno mej vsemi strokami tista, katera je primerno še najbolje deležna napredka, kajti pomisliti moramo, da so stopr v tem stoletji splošne socijalne razmere kulturnih držav svetu pokazale, ka tudi ta stroka zahteva gojeno pamet in ne le prirojen instinkt in surovo silo. Pomisliti je treba tudi dalje, da stopr v tem stoletji je temelj postavljen umnemu kmetijstvu in njegovemu napredku, kajti za vse drugo so bile šole uže prej postavljene, samo za kmetijstvo ne. In pri vsem tem kaka velika razlika se ne nahaja mej sedanjim in nekdanjim kmetijstvom? Gotovo velika; tega se najbolje in najlaže prepričate, ako se le nekoliko ozrete na kmetijsko obrtnijo, mehaniko i. t. d. Napredek je očividn, je jasen, a ne enako merno razširjen ali usjan. Nekatero države, dozele stoje uže na vrhuncu umnega kmetijstva, druge pa čepe še prav nizko. Uzroka tehni najti nij težko. Poglaviti je gotovo ta, da se v vseh državah, deželah in krajih nij hotelo ob istem času spoznati, ka tudi kmetijstvo potrebuje zdravega poduka, kakor vsaka druga stroka, ali pa se je vkljub dobremu spoznanju v nekaterih krajih pri starem ostalo, t. j. pustilo se je še dalje časa kmeta v temoti samemu sebi prepusčenega. Kam spada pa naša domovina? Naša goriska deželica ima dandanes tudi kmetijsko šolo, ali bolje rečeno ima jo 6 leto. Po teh malih letih ob stanka soditi, nij mogoče da bi bil njen dosedanjí upliv na povzdigo našega kmetijstva, na kmetijski napredek tako mogočen, tako silen, da bi mogli z roko prijeti, i naj se jej bodo najboljša sredstva in najboljši učitelji (?) na razpolaganje, kajti vse na svetu potrebuje v dosego popolnosti gotovega časa, čas zorenja. Čas 6 let pa ne more biti v kmetijskem napredku popolnem znanit, tako da bi odločno stopinjo zaznamoval, v tem smo si menda edini, da je za pravo svrho prekratek. Nikakor prekratek pa ne more biti ta čas v dosego tega pomenljivega napredka vsaj nekoliko pripomoči, ker v teku 6 let se vendar kaj napravi. To se nam, nekmetovalcem, dozdeva, a kmetovalcem (in mej temi tudi takim, ki nijso nikakor samouki, mariveč razumni, inteligentni kmetovalci, dasiravno nijso v kmetijske šole hodile, ampak le doma dosta najboljših kmetijskih knjig; novim prebrali in to tudi praktično skušali) ti kmetovalci namreč in z njimi ludi strokovnjaško izobraženi, v praksi in teoriji kateri so tudi kmetijske pedagogike zmožni, katerim tedaj sodbe ne moremo odrekati: ti namreč trdijo in celo dokazujejo, da naša kmetijska šola tudi v bodočnosti rodovitnejša ne bode postala, ker je neki vsa njena osnova jalove narave, kakor ti posledaj kaj dobro

opazujejo, nij namreč še zadosta, da se korporitate, ki imajo skrbeti za blagor dežele, v tem zdinijo, da je treba za kmetijski poduk skrbeti, da je treba kmetijsko šolo osnovati, marveč njih prva naloga mora biti ta, da na tenko pretuhtajo in premislijo, kakšna kmetijska šola naj se osnuje. To prašanje mora najprej rešeno biti, potem stoprv je mogoče o osnovi, napravi šole same kaj sklepati.

(Dalje prihod.)

Poslanica*)

gg. Ferluga, Boninu in krčmarju Pertotu v Rojanu!

Velikokrat smo Vas uže po slov. listih oštevali, a treba je, da Vas še enkrat dobro primemo. Vi gg. Ferluga in Bonin sta po goljufnem potu dosegla tretji laški razred. Knetom in drugim poštemim možakom vedno nasprotujeta v narodnih obzirih in to se je baš naj boljše očitno pokazalo, ko ste za Vaju prošnjo tudi tako podpisala, kateri niso o tem ničesar vedeli. To je bilo izdajstvo za naš narod.

G. Ferluga, Vi ste nezmožni za javni posel, Vi ne morete niti najmanjšega dokumenta sami napraviti, ter se tako daste voditi po zagriznem luhonu Boninu, kateri je sedaj postal Vaš gospodar in Vi ste njegov hlapce. — Vi jemljete od ubozih tudi takse, kar po domače odrtijo imenujemo. Vi ste sicer uže hoteli v „Cittadinu“ se umiti, a Vam je popolnem izpodletelo. Kedor tedaj podpis kvari, kedor od ubogih ljudi takse pobira, ki mu ne pristojajo, kedor sovraži skledo, iz katere je, taisti ne more pošten biti. In to ste Vi, Ferluga! G. Bonin, Vi tudi niste za učitelja in posebno za mladino ne, ker v šoli k o l n e t e. Vaša nemoralnost nam je tudi porok, da ste vreden tovariš. G. Ferluga in krčmarja Pertota, kder so bratite in tam marsikaj na dan spravljate, kar bi bilo gledé moralnosti boljše, da bi v temi ostalo. Tudi bi Vam svetovali, da v prihodnje nikakor mladini ne sporočite, kaj in katerega boste pri izpitu prašali, ker s tem le nadzornikom, staršem in drugim ljudem pesek v oči mečete.

Tretji v Vaši družbi je krčmar Pertot, pravi slov. žid, ker njemu je vse eno, naj hodi v njegovo hišo, kedor hoče, samo da denar teče. Ako pride Slovence se njemu hlini in dobrika, pride pa Italijan, je vsaka beseda ogrdovalna za Slovence. 12. t. m. je sicer slov. zastavo izobesil, a samo za to, da se je po tem iz nas laže norea delal.

To sveto trojico priporočamo najgorkeje slavnemu občinstvu! Več posestnikov.

Iz Črniške županije 12. julija 1874. Gotovo si je marsikateri čitatelj „Soče“, ne pozna je razmere razdelitve selskih pašnikov, misli, ko je čital dopis iz Sela v 27. št. Soče, da čita v onem dopisu neovrgljivo resnico; misli, si je tudi dopisnik sam, da bo z onim dopisom še celo mene prevaril ter mi enkrat za zmerom jezik zavezal. — A jez se ne tresem pred drznostjo bogatina ter se poslužujem vedno zlate svobode, kder je treba pravico reveža zagovarjati. Nij me volja z dopisnikom na dolgo polemizirati, ker za to nijmam časa in Soči tudi ne maram jemati preveč prostora, držal se bom samo reči ter odgovoril na prašanja, katera mi stavi omenjeni dopisnik menda z nado da se jez ne bom mogel skobacati izpod tolke paze. Na prašanje:

„Je-li vsak enake dela plačal“, sem Vam odgovoril v poprejšnji svoji poslanici; ker pa še ne razumete, naj Vam reč še bolj pojasnim. Selska srenja šteje nad 85 hišnih štev., 170 rednih goved in nad 200 deležev iz občinskih pašnikov. — Na hišne štev. se je naložila največja rata, zato da nij bil nihče izključen, če je le bajtico imel, na pašnikove deleže manjša, na goveda pa še manjša, da se nij premožnega, ki ima največ goved dosti obtežilo. Uprašam Vas: „Se nij li porabil denar omenjenih rat in obresti državnih obli-gacij za občinske stroške? — Kar mi pa očitate, da se meni neugodnim uprašanjem ogibam, moram kar zavrniti Vas s tem, da se Vi opirate v dosego Vaših namenov na navade in postave starih časov, kolikor so Vam hasljive in na novejšo tudi od tistega časa, kar se občinski stroški na davke plačujejo, posebno pa se opirate na poslednji 2 leti, da ste 30 proti mojemu dvema dvomljivima gold. za bolnišnico plačali; tedaj na ta način bi uže utegnili priti do razdelitve: po stegnju hlače; a hoče se mi dozdevati, da v dveh letih nij še nihče zaslužil takšnega „jusa“, na pošten način uže ne, sicer pa jez ne trdim, da se mora po enakih delih deliti, temuž zahtevam, da se do pravičnega pride, kakor uže večkrat omenjeni Vrtovinci, pozneje Kamenčanje in ravno kar Skriljanje.

Se rad bi kako zasolil, a bojim se, da se je uredništvo naveličalo dolgih preprirov.

Ubogi kmet.

*) Uredništvo nij odgovorno ne za obliko, ne za zadržaj.

Listnica uredništva

Staročehi pa Glasovci, moj bog kak razloček! Palačky pa goriski Münchhausen, Rieger pa junak, Bismark pa renska baba, to vam je paralela ha, ha, ha! Kdo bi se ne smejal! In vendar je resnica, da se naši Glasovci primerjajo staročehom. Oj slovenski Cervantes kje si? Da bi poznal dolzega pa tankega gospoda v dolgi suknji, da bi ga videl, kako on možko koraka in njegov „Butterkopf“ kvisko drži, kadar nosi proizvode svoje fantazije v Mailingove tiskarno, o jak bi bil vesel tako krasnega modela za novega slovenskega Don Quixotta. — Don je uže po stanu, Quixotte po postavi in pisavi in tudi za predikat ne bi bil v zadregi, morda bi se prilegel ta: della „curia junior“: Dulcinejo imamo tudi, Sancho Pansov pa je na izbor; kak junak, kak Münchhausen. Le Rozinant, ja bo težko najti, pa v zadregi se hudič muhè žre: v novi luži, ki bo odšlej oplodovala našo deželo, da boda hitreje rastle „Peterspfennig“ v tišti luži, u kateri ob suši raglja renska baba in se nahaja ter redi dozdej v Gorici še nepoznana živalica — „Protens“ clericalensis figurans alias lužovec, — v tišti žegnani luži se vali tudi nekoliko tistih kmalo kratkih, kmalo trmastih dolgonhačev s križem na hrbti; Italijan jim daje poetično ime: „Cantanti di Maggio.“ Tako bo imel naš Cervantes vse osebe in „Marshall“ našega Don Quixotta in ko ga oboroženega se starim rujavim mečem in „putrovo“ čelado na osla posede, pusti ga, da prvo „šturmä“ našo gimnazijo. — Profesorjem se hlačice tresejo: tako pravi Don Quixotte Sancho Pansu in ta vsem podložnim in vernim. Pa zakaj Don Quixotte „šturma“ gimnazijo? Ker ga je neki gimnazijalec našantal, misleč da gotovo dobi kako grajščino v oblakih in ker je še dosti ubogih revčkov, ki imajo ravno toliko pameti, kako Cervantov vitez. Mej tem ko Don Quixotte gimnazijo od zunaj šturmä, v gimnaziji padeta dva profesorja čez plot, ki se zove disciplina. — To Don Quixotte vidi, se sineje in visoko narpenči na oslu ter pravi Sancho Pansu: pojdi in oznanjaj celemu svetu, da sem jez premagal gimnazijo in da sem prvo lanco zlomil za mojo prekra-sno, molzno Dulcinejo. Sancho se sicer vstavlja in viteza prepričeva, da sta profesorja sama padla; a on pravi: Ti ne poznaš moje sulice in ne veš kaj zamorem, zatorej molči in pojdi. — Ko se to zgodi, zavkaže Sancho-tu, da pojleta šturmat „Sočo“ — Ko se Don Quixotte bliža „Soči“ uže od daleč vpije: Čaki ti brezbož-na spaka ali luntver, jez ti bom dal! Sancho ga praša, kaj ima pa z „Sočo.“ Na to mu odgovori: „Ta peklenska spaka je raz-nesla vest, da so moji ovaduhni lažniki, in da nij res, da profes-sorji tajijo boga, potem pa pravi, da nijsem jez ali moj osel kriv, da so profesorji padli čez plot. Ali nij to laž in nedo-slednost? Sancho odgovori: Pa saj to nij nedoslednost, kaj se Vam v glavi meša; to je logično, če kedo pravi, da Vi ste lažnik in da ker oslovski i-a ne pride do nebes, tudi Vi niste krivi nesreče ali kazni profesorjev. — Na to Don Quixotte strašno je-zen zakriči: logika nij za viteza in njegove osle, veruj, kar ti jez rečem, če se ti zdi še taka neumnost, ker naš red prepoveduje misli in zapoveduje, da moramo šturmati vse kar se kliče libe-ralno. Za denes pustimo Don Quixotta pri šturmanji „Soče“ s pomočjo Staročehov, ali celo Staroturkov, ko bo „Golos“ zopet kaj novega povedal o mogočnosti in pameti Don Quixotte, napišemo drugi kapitel.

Prva občna zavarovalna banka

„SLOVENIJA“

v Ljubljani

si dovoljuje s tem čestitemu občinstvu naznanjati, da je sprejela gospoda

Ivana Pavletiča

za potujočega zastopnika na Goriskem in priporoča g. županom in g. dohovnom omenjega zastopnika pri njegovem delovanji podpirati.

Podpisani si čestita sl. občinstvu naznanjati, da je odprl v **Devinu** za-logo bele morske soli in pravega istrjansk-kega olja, kakor tu-klj vse baže moke in otrobi.

se Nadeja da p. n. gospodje, ki bodo blago-volili ga z naročbami počestiti, bodo vselej s **teh-to in s prav spodob-no ceno zadovoljni.** Na pr. podpisani daja moke in otrobe po ravno isti ceni, koja je v St. Ivanskem mlinu.

P. Sardotsch.

Janez Casagrande

naznanja slavnemu občinstvu, da je odprl v Ajdovščini obilno založeno

prodajalnico železa in kin-kaljerij, ob enem pa tudi ključarnico.

Priporoča se sl. občinstvu in obljublja najtočnejšo in cenejšo postrežbo.

Doru blizu Bovca (Flitsch) na-

nerava se poleg ceste stoječa **gostil-**

na, ki uže mnogo let dobro posluje, v

najem dati ali pa tudi brez pre-

kupcev **prodati.** Gostilna ima lepo

dvorišče, krasen vrt na katerega se na-

slanja travnik „Ledina“. Hiša obstaja iz

točilnice (schanklocale). salona, treh po-

stranskih sob, kuhinje, veže, kleti, hlevov

in zgorujih zadstropij. — Kedor hoče na-

tančneje izvedeti, naj se obrne vsaj do 15.

avgusta 1874. do današnjega golstiničarja

Karola Komac.

h. št. 14 v Doru Flitsch.

JOŽEF KOTNIK.

gostilničar

„Pri Lizi“

naznanja sl. občinstvu, da ima bogato zalo-go **koroškega lesa, mečes-nevih** in smrekavih dil in desk po jako **nizki**, domačemu lesu enaki ceni.

Prvi izredni občni zbor delničarjev

prve občne zavarovalne

banke „Slovenije“

bode vsled sklepa upravnega odbora od 10 t. m.

v Ljubljani.

dne 17. avgusta 1874 o 5. popoldne

v čitalnični dvorani v Ljubljani.

Program

1. Poročilo upravnega odbora o društve-nem stanju 2. Predlog, da se vplača daljnih 10 % ali f. 20. — Oni p. n. delničarji, kateri se hote udeležiti zbora in pri njem glasovati, naj blagovolijo vložiti delnice v smislu pravil §. 24 pri bankini blagajnici najkasneje do 11. avgusta t. l. proti potrji-lu in prejetji legitimacijskega lista.

V Ljubljani dne 17. julija 1874.

Opravični odbor

prve občne zavarovalne banke Slovenije

v Ljubljani

Jože Dabevec M. Pakič J. M. Blaschke

po. l. predsednik opr. svetovalec vod. ravnatelj